

© LUC VAN DUICK

KARKASKWALITEIT VERGELEKEN

De Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling (ADLO) volgde in de periode 2004-2011 op vleesveebedrijven alle geboren kalveren op, van de geboorte tot aan de slacht. In dit artikel bespreken we gegevens die betrekking hebben op de slachtkwaliteit van de dieren. – Laurence Hubrecht & Walter Willems, Vlaamse overheid (ADLO)

We gaan dieper in op de kwaliteit en het gewicht van de karkassen van de verschillende vleesrassen: Belgisch witblauw, Blonde d'Aquitaine, Limousin en kruisingen van Belgisch witblauw met andere vleesrassen.

Rassen

In tabel 1 staan de verzamelde slachtgegevens van de verschillende rassen. De kruisingen vormen een gevarieerde groep, waarvan bij de stieren de helft afstamt van een BWB-stier en bij de koeien 43% van een Rouge des Prés-stier en 36% van een BWB-stier.

Slachtgegevens

De slachtgegevens van runderen worden weergegeven door het Europese karkasclassificatiesysteem. De indelingsgege-

vens worden voorgesteld door 2 letters voor de categorie en de beveleedheid en door 1 cijfer voor de vetbedekking (bijvoorbeeld AS2 of DE2). Elk karkas krijgt een indeling in een van de in de tabel vermelde klassen. Een combinatie van deze klassen (bijvoorbeeld AS2) bepaalt in belangrijke mate de waarde van het karkas. De categorie geeft een aanduiding

.....

Welk ras men ook houdt, het blijft belangrijk om te streven naar goed gespierde dieren om het slachtgewicht op peil te houden.

.....

van het geslacht en de leeftijd. Beveleedheid duidt op de mate van bespiering. Het zegt iets over de verhouding tussen de hoeveelheid vlees en de hoeveelheid beenderen en geeft een sterke aanduiding voor het rendement van het karkas. Het beïnvloedt de versnijding en de verdere verwerking van het karkas en is bijgevolg een belangrijk criterium voor de prijsbepaling. De vetbedekking zegt iets over de aanwezigheid van vet in en op het karkas. Vooral bij koeien kan de vetbedekking sterk schommelen naargelang de dieren al dan niet afgemest zijn. Extreme waarden zoals 1 en 5 zijn niet gewenst. Begrippen als smaak en malsheid worden zeker niet alleen bepaald door deze 3 waarden. Meerdere factoren beïnvloeden immers de smaak en de malsheid, onder andere het ras, het voederrantsoen, de

slachtrijpheid en de verdere behandeling van het vlees.

Beveleedheid van stieren

De cijfers hebben betrekking op karkassen van jonge stieren (categorie A), met uitzondering van de stieren jonger dan 1 jaar en van koeien (categorie D). Tabel 3 geeft per vleesveeras het aantal karkassen, het gemiddeld warmkarkasgewicht en de gemiddelde slachtleeftijd van de jonge stieren weer voor de beveleedheidsklassen S, E, U en voor alle karkassen. In deze vergelijking gaat het uitsluitend over stieren die geslacht zijn voor de leeftijd van 24 maanden. Voor Limousin beschik-

is dit voor het Blonde d'Aquitaineras nog maar 25%. We zien voor dit ras een duidelijke verschuiving naar meer E- en U-karkassen.

De karkasgewichten, dit zijn de warmkarkasgewichten gewogen na de slachtlijn, dalen naarmate de beveleedheid afneemt. Over de rassen heen zijn de S-karkassen zwaarder dan de E- en U-karkassen. Blijkt ook dat de kruislingstieren en vooral de Blonde d'Aquitainestieren een zwaarder karkasgewicht vertonen dan het raszuivere BWB en dit op jongere leeftijd (ruim een maand). Zij realiseren, met andere woorden, een hogere groei per dag dan het BWB. Binnen het ras zijn – wat het

evolutive als bij de stieren. Bij het inkruisen van witblauwe koeien is er een lichte daling van het aantal S- en E-karkassen in het voordeel van de U-karkassen. Blonde d'Aquitainekoeien worden overwegend in de E- en U-klasse ingedeeld, de verdeling in deze 2 klassen is bijna gelijk verdeeld. Limousins worden voor meer dan de helft in de R-klasse en voor ruim een derde in de U-klasse ingedeeld.

Zoals bij de stieren vinden we ook bij de koeien de zwaarste karkassen in de S-klasse. Het karkasgewicht daalt geleidelijk aan naarmate de beveleedheid van het karkas afneemt. De karkassen van kruislingkoeien zijn het zwaarst, die van

Tabel 1 Verzamelde slachtgegevens van stieren en koeien volgens vleesveeras - Bron: ADLO

	Stieren				Koeien			
	Bedrijven (aantal)	Gegevens (aantal)	Datum eerste geslacht dier	Datum laatste geslacht dier	Bedrijven (aantal)	Gegevens (aantal)	Datum eerste geslacht dier	Datum laatste geslacht dier
Belgisch witblauw	12	1223	Oktober 2004	December 2011	12	776	November 2004	December 2011
Blonde d' Aquitaine	4	591	Augustus 2004	December 2011	4	382	Augustus 2004	December 2011
Limousin	2	114	November 2004	November 2008	3	179	November 2004	Augustus 2011
Kruislingen	3	404	November 2004	December 2011	3	205	September 2006	December 2011

Tabel 2 Betekenis van de slachtgegevens - Bron: ADLO

Categorie	Beveleedheid	Vetbedekking
A = jonge stieren (< 2 jaar)	S = superieur	1 = gering
B = oude stieren (≥ 2 jaar)	E = uitstekend	2 = licht
C = ossen	U = zeer goed	3 = middelmatig
D = koeien	R = goed	4 = sterk vervet
E = vaarzen	O = matig	5 = zeer sterk vervet
	P = gering	

.....
 Het scoren van de conditie bij het levend dier kan een hulpmiddel zijn bij het bepalen of het dier al dan niet slachtrijp is.

Tabel 3 Verdeling van karkassen van jonge stieren in beveleedheidsklasse, gemiddeld warmkarkasgewicht en gemiddelde slachtleeftijd volgens vleesveeras - Bron: ADLO

Stieren (categorie A)	Aantal (%)			Warmkarkasgewicht (kg)			Slachtleeftijd (jaar)		
	Belgisch witblauw	Blonde d' Aquitaine	Kruislingen	Belgisch witblauw	Blonde d' Aquitaine	Kruislingen	Belgisch witblauw	Blonde d' Aquitaine	Kruislingen
S	97	25	87	479	579	509	1,7	1,7	1,6
E	3	52	13	439	534	494	1,5	1,6	1,7
U	0	21	0	-	490	-	-	1,6	-
Alle	1.132	570	393	478	534	507	1,7	1,6	1,6

ken we bijna uitsluitend over slachtgegevens van ossen. Die worden niet nader besproken. We zien duidelijke verschillen tussen de rassen. Bij het BWB en zijn kruislingen kiest men resoluut voor het dikbiktype (S-klasse), terwijl men bij het Blonde d'Aquitaineras meer kweekt naar goed gespierde dieren. We zien duidelijk een dalende karkaskwaliteit (beveleedheid) naarmate men kiest voor een meer extensief ras. Terwijl bij het BWB bijna alle stieren (97%) in de S-klasse ingedeeld zijn,

karkasgewicht betreft – de verschillen tussen de bedrijven groot. Deze zijn het gevolg van verschillen qua management met betrekking tot voeding, slachtleeftijd, genetica ...

Beveleedheid van koeien

In tabel 4 vind je, per vleesveeras, het aantal karkassen, het gemiddeld warmkarkasgewicht en de gemiddelde slachtleeftijd van de koeien voor de beveleedheidsklassen S, E, U, R en voor alle karkassen. Bij de koeien zien we dezelfde

Limousinkoeien het lichtst. Terwijl bij het BWB en zijn kruislingen de karkassen van de koeien zwaarder zijn dan van de stieren, is dit net omgekeerd bij het Blonde d'Aquitaineras. Bijgevolg zijn deze koeien gemiddeld gezien lichter dan de BWB- en kruislingkoeien, hoewel ze gemiddeld 1 jaar ouder zijn. Een verklaring is dat iets meer dan de helft van de Blondekoeien in klasse U en R ingedeeld zijn. Deze karkassen zijn duidelijk lager in gewicht, wat we kunnen wijten aan het lagere slachttrendement van deze koeien. Een

verschil in rendement van 6% geeft al snel een verschil in karkasgewicht van 48 kg voor koeien van 800 kg levend.

Vetbedekking van stieren en koeien

In tabel 5 wordt per vleesveeras de verdeling van de karkassen van zowel de jonge stieren als van de koeien in de vetbedekkingsklassen weergegeven. De graad van vetbedekking bij de stieren verschilt weinig tussen BWB en zijn

kingsklassen voor de verschillende beveleedheidsklassen ongeveer gelijk. Wel stelt men binnen elk ras vast dat bijna alle karkassen ingedeeld in vetbedekkingsklasse 1 zich bevinden in een lagere gewichtsklasse (op basis van het warmkarkasgewicht). Deze die ingedeeld zijn in de hoogste vetbedekkingsklasse (3 of 4, afhankelijk van ras en geslacht) bevinden zich in een hogere gewichtsklasse.

karkas gaat erop achteruit, de vetbedekking neemt toe. Dit is minder uitgesproken bij de stieren, maar zeker bij de koeien het geval. De Limousinkoeien scoren lager dan de overige rassen voor zowel het karkasgewicht als de beveleedheid. Zij zijn duidelijk vetter dan de andere rassen. Dit kan de smaak ten goede komen. Dit maakt vlees van het Limousinras beter geschikt voor directe verkoop aan de horeca, de lokale slager of voor hoeveverkoop, want in het

Tabel 4 Verdeling van karkassen van koeien in beveleedheidsklasse, gemiddeld warmkarkasgewicht en gemiddelde slachtleefijd volgens vleesveeras - Bron: ADLO

Koeien (categorie D) Beveleedheidsklasse klasse	Aantal (%)				Warmkarkasgewicht (kg)				Slachtleefijd (jaar)			
	Belgisch witblauw	Blonde d'Aquitaine	Kruislingen	Limousin	Belgisch witblauw	Blonde d'Aquitaine	Kruislingen	Limousin	Belgisch witblauw	Blonde d'Aquitaine	Kruislingen	Limousin
S	75	3	73	1	517	-	561	-	4,4	-	4,6	-
E	24	40	20	6	476	512	515	438	4	5,6	4,1	4,9
U	1	46	4	36	-	473	490	436	-	5	3,8	4,5
R	0	8	1	56	-	441	-	388	-	5,2	-	5
Alle	776	382	205	179	505	482	542	406	4,3	5,3	4,4	4,9

Tabel 5 Vetbedekking van karkassen van jonge stieren en koeien volgens vleesveeras - Bron: ADLO

Vetbedekkingsklasse	Jonge stieren ¹ (%)			Koeien ² (%)			
	Belgisch witblauw	Blonde d'Aquitaine	Kruislingen	Belgisch witblauw	Blonde d'Aquitaine	Kruislingen	Limousin
1	1,6	5,0	1,0	1,0	1,0	2,0	1,0
2	98,0	91,0	99,0	81,0	47,0	58,0	22,0
3	0,4	4,0	0,0	18,0	51,0	40,0	72,0
4	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	4,0

¹ Categorie A
² Categorie D

kruislingen, maar is wel duidelijker in vergelijking met Blonde d'Aquitaine. De karkassen van de meer bespierde rassen worden bijna uitsluitend in de vetbedekkingsklasse 2 (licht) ingedeeld (98 à 99%). Bij Blonde d'Aquitaine is dit merkelijk minder (91%). De overige karkassen van Blonde d'Aquitaine worden bijna evenredig verdeeld in de vetbedekkingsklasse 1 (gering) en 3 (middelmatig).

Bij de koeien zijn er wel grotere verschillen in vetbedekking tussen de rassen. Bij het BWB worden 8 op de 10 koeien in de vetbedekkingsklasse 2 (licht) ingedeeld. Dit daalt naar 6 op de 10 bij de kruislingkoeien, 5 op de 10 bij Blonde en maar 2 op de 10 bij koeien van het Limousinras. Ongeveer het omgekeerde wordt vastgesteld voor de vetbedekkingsklasse 3 (middelmatig). In deze klasse bevinden 72% van de Limousinkoeien, tegenover 18% van de Belgisch witblauwe koeien. Er is er geen relatie tussen de vetbedekking en de beveleedheidsklasse. Binnen het ras is de verdeling in de vetbedek-

kingen, maar is wel duidelijker in vergelijking met Blonde d'Aquitaine. De karkassen van de meer bespierde rassen worden bijna uitsluitend in de vetbedekkingsklasse 2 (licht) ingedeeld, de karkassen van koeien in klasse 2 en 3, wat ideaal is. Klasse 1 (gering) en klasse 4 (sterk vervet) komen weinig of niet voor. Uit de resultaten blijkt dat er een duidelijk verband is tussen het warmkarkasgewicht en de beveleedheid van het karkas, maar ook tussen het gewicht en de vetbedekking van het karkas. Welk ras men ook houdt, het blijft belangrijk om te streven naar goed gespierde dieren om het slachtgewicht op peil te houden. ■

regulier handelscircuit is dit aspect minder gewenst.

Over alle rassen heen worden de karkassen van stieren bijna uitsluitend in vetbedekkingsklasse 2 ingedeeld, de karkassen van koeien in klasse 2 en 3, wat ideaal is. Klasse 1 (gering) en klasse 4 (sterk vervet) komen weinig of niet voor. Uit de resultaten blijkt dat er een duidelijk verband is tussen het warmkarkasgewicht en de beveleedheid van het karkas, maar ook tussen het gewicht en de vetbedekking van het karkas. Welk ras men ook houdt, het blijft belangrijk om te streven naar goed gespierde dieren om het slachtgewicht op peil te houden. ■

Informatie over karkasclassificatie kan je verkrijgen bij het Departement Landbouw en Visserij, (lv.vlaanderen.be > Dier > Runderen > Karkasclassificatie) en www.ivb-interprof.be, de website van de vzw Interprofessionele Vereniging voor het Belgisch Vlees (IVB).

Hoe scoren de verschillende rassen?

De karkassen van de Blonde d'Aquitainestieren zijn zwaarder dan die van het BWB. Dit gewicht wordt zelfs op een jongere leeftijd gerealiseerd. Daarentegen zijn de karkassen van koeien door het lagere slachttrendement lichter dan deze van het BWB. De beveleedheid van het karkas is lager, de vetbedekking hoger, zowel bij de stieren als de koeien.

Kruislingen van BWB met andere vleesrassen geven zwaardere karkassen bij zowel de stieren als de koeien, als gevolg van een betere groei. Maar de beveleedheid van het